

“Els catalans han estat uns salvatges”

Enric Calpena, rostre emblemàtic de la primera TV3, és el flamant nou director de Comunicació Audiovisual de la Universitat Ramon Llull. Acaba de celebrar les cent emissions del programa ‘En guàrdia’, a Catalunya Ràdio, i té publicat recentment el llibre ‘Guerres dels catalans’ (Pòrtic), escrit conjuntament amb Oriol Junqueras. Història i periodisme, units pel seu somriure, amb màxim ‘savoir faire’.

■ **H**eu estudiat dret i periodisme.

No us podrien fer triar?

—No, perquè tampoc no és tan diferent. Dret va ser un episodi en la meua vida i ja està: ho vaig estudiar, vaig exercir un any, era molt mal advocat i ho vaig deixar. No me’n penedixo, però és una línia al currículum i prou.

—D’aquelles carreres que s’estudien per la família?

—No, no, i ara! Per una raó molt més prosaica, encara: jo treballava en una sandvitxeria, plegava de la feina a les sis de la tarda i l’única carrera que començava a les set era Dret. Quan la situació econòmica de la meua família va millorar, vaig deixar de treballar, em vaig matricular a Ciències de la Informació sense abandonar Dret. I vaig compaginar les dues carreres.

—Arran de la vostra experiència docent, fa un temps va posar un títol curiós a una conferència: “El zàping dels idiomes en els alumnes.”

—Simplement parlava d’una teoria pedagògica que explica com les noves generacions s’han format en el zàping televisiu: és el fet de tenir atenció només en uns moments àlgids i saltar a una altra qüestió sense aprofundir-hi, l’anar tirant segons els interessos de cada moment. Ho extrapolava als idiomes i constatava com, per exemple, si aquí el 90% de les classes són en català, la majoria de treballs de quart d’Audiovisuals són en castellà. És allò que comentava: aquest salt constant d’un lloc a l’altre. Per “respecte” si hi ha un company que no utilitza habitualment el català, o per l’argument pelegrí de l’“així s’entén més”, o pel que em va dir un catalanoparlant: “El castellà és un idioma més rodó.”

—Pensava que això ja estava superat...

—No, no ho està. Mira, en un dels seminaris que faig han de crear un programa de televisió, pensar a qui l’han de vendre, etc. I em van presentar un disseny de programa per al Canal 33... en castellà. Quan els vaig fer adonar que mai no els el comprarien, em van dir, “Oh, clar: ho volen en catalanet modernet.” “Catalanet modernet!” Van acabar intentant vendre’l a La 2.

—Feu ràdio, guions, llibres..., i hi haurà qui us recordarà sempre —i només— com el primer presentador del *Telenotícies*...

—És lògic, perquè és una fita que va més enllà d’un currículum professional: si se’m recorda a mi és perquè es recorda aquell primer *Telenotícies*. Jo, inevitablement,estic lligat a la història de TV3, en positiu o en negatiu. Me’n sento molt orgullós, d’aquell moment.

—Parlem del català als mitjans de comunicació públics?

—Els estatuts de la CCRTV —que espero que no canviïn en aquest punt— especifiquen que una de les funcions bàsiques de TV3 és la normalització lingüística. A mi, el fet que de tant en tant surti gent parlant en castellà a TV3, ni em preocupa ni em sembla malament: em preocupa que siguin els presentadors, els que parlen castellà, que és diferent. Però si TV3 i Catalunya Ràdio i altres mitjans públics són instruments de normalització lingüística, quan un presentador hi parla, en castellà, senzillament no està complint la llei. És clar que la clau d’humor que utilitza per exemple l’Andreu Buenafuente fa que sigui més tolerable, que puguis descodificar-ho. Però no vol dir que sigui correcte. No cal fer fora nin-

"Estic fart del bon rotllo. Per això m'emprenya el Forùm: jo no crec en el diàleg; crec en el debat, que és diferent. I no hi ha diàleg sense debat. Que el bon rotllo no ens faci perdre les discrepàncies, perquè en tenim."

gú per això, però també és cert que no ha d'anar així. A mi, la corbata no m'agrada, però mentre la direcció consideri que és la imatge que ha de donar un presentador de *Telenotícies*, el presentador ha de sortir amb corbata. En el cas del català, evidentment, és més greu que una corbata: és l'essència —molt més enllà de l'audiència, de la publicitat o de qualsevol altra cosa— de TV3 i de Catalunya Ràdio.

—D'on us ve la fal·lera per la història?

—M'ha agradat sempre. Abans fins i tot de plantejar-me fer Dret o Periodisme, havia pensat estudiar Història, però vaig veure que no en podria menjar i em vaig dedicar a estudis que tinguessin més contacte amb el present. Tot plegat ha desembocat en aquestes coses: documentals, llibres, el programa *En guàrdia*...

—Per què *En guàrdia* o *Guerres dels catalans*? Per què no flors i violes?

—Per diverses raons: una, perquè l'acció té més atractius, té un fil narratiu clar, amb antecedents, desenvolupament i conseqüències. A més, comporta competència, i com que sol haver-hi un "nosaltres" i alguns "ells", és fàcil la identificació de l'espectador o del lector. Més enllà d'aquestes raons de lògica comercial o de comunicació, n'hi ha una altra de molt clara: Catalunya ha estat un dels països més bèl·lics de la història. Hem estat... —han estat: nosaltres ja no som ells— uns salvatges de marca.

—Per exemple?

—Quan Roger de Flor derrota els francesos a la batalla de les Illes Formigues, ofega els 300 ferits, i als 300 o 400 supervivents —ell diu que personalment, tot i que jo ho dubto...— els buida els ulls amb una cullera, excepte a un, que deixa borni perquè pugui travessar cap a França guiant els altres,

explicar el que ha passat i mostrar que els catalans no van amb punyetes. Això és salvatgisme pur i dur, però és una part de la història que cal reivindicar.

—Per què?

—Perquè nosaltres també som un país normal. El que no és normal és això d'ara! Estic fart del *bon rotllo*. Per això m'emprenya el Forùm: jo no crec en el diàleg, crec en el debat, que és diferent. I no hi ha diàleg sense debat. Que el *bon rotllo* no ens faci perdre les discrepàncies, perquè en tenim. Hem de parlar i explicar les coses, i que quan ha convingut s'han segat cadenes.

—Diem adéu al suposat seny català?

—Sí..., però també n'hi ha hagut, les coses com siguin. Per exemple, allò tan famós que el 12 de setembre de 1714 la gent obria les botigues a Barcelona. I és clar! Què havien de fer? Bé havien de menjar, no? Quan t'han colpejat d'una manera brutal, què fas? Sobrevis. I et dediques tot un segle a intentar vendre tèxtil i aiguardent a tothom. Per què? Perquè has de viure i perquè quan agafes una arma et pengen o t'esquarteren. O et fan allò del "*diezmo de horca*": entrar en un poble i enviar el 10% dels joves a galeres —que volia dir la mort segura en dos o tres anys— simplement com a càstig sistemàtic. Què fa la gent, per tant?, doncs no es rebel·la, intenta sobreviure, fer-se ric per menjar i perquè no li toquin el fill. Això és el seny. Però que el seny no ens faci oblidar la rauxa, que també en tenim. I que la rauxa no ens faci oblidar el seny.

—Què en queda, d'aquella sorpresa de Zurita per una nació de natura modesta i "*templada*" perquè "*en la guerra se volviessen tan pròdigos de sus vidas y de sus haciendas, que todo lo menospreciasen por el vano nombre de la libertad*"?

—Estem en una altra època, per sort! Qualsevol català d'aquestes èpoques tan glorioses en què la Corona d'Aragó conqueria el món es canviaria per tenir un piset de 80 metres quadrats amb hipoteca. La vida era molt dura. Molt. Per tant, en aquest sentit no té perquè quedar-ne res. A més, en l'Europa actual no té sentit que nosaltres, els bàvars i els bretons agafem les des-

trals i ens posem a fer bogeries. Però sí que en té que no ho oblidem: som qui som, i no qui volen que siguem. I el perill és que cada cop ens assemblem més als que volen que siguem. Catalunya, per sort, no és un país ètnic. Però en aquests moments hi ha determinades visions que així la volen fer: tots aquests toros i aquestes banderes espanyoles són un desig de fer etnicisme a l'inrevés. En tot cas, la Catalunya del passat és una bogeria. I no hem d'oblidar que Catalunya es perd per culpa dels catalans, en bona mesura, al segle XV.

—Per què?

—Perquè els aristòcrates catalans, especialment abans de la Guerra Civil, destrossen el país. Des de Pere el Cerimoniós fins a Martí l'Humà exhaureixen els recursos catalans i venen el país a tots els estrangers que passen, siguin francesos, portuguesos, navarresos o castellans. És a dir, no s'escull Ferran d'Antequera perquè els castellans "dolents" ens ho imposen, sinó perquè Jaume d'Urgell és un impresentable que s'ho deixa prendre tot, que ho ha fet tan malament que la gent no li dona suport perquè sap que és un idiota...

—M'acabeu de tirar un mite per terra!

—[Riu.] És un personatge nefast. El mateix rei Martí, que el nomenà lloctinent, el destituí immediatament perquè no l'aguantava. És molt important conèixer la història, també per poder-ho criticar, eh? Saber, per exemple, que Babnes era una persona venuda als interessos de Madrid, que propug-

"Barcelona deu ser de les poques ciutats del món que té monuments i carrers dedicats a gent que la va fer bombardejar."

nava l'assassinat d'obriers, o que Prim va ser un personatge molt interessant però també un sanguinari.

—A qui fem monuments...

—Sí, i va bombardejar Barcelona! De fet, Barcelona deu ser de les poques ciutats del món que té monuments i carrers dedicats a gent que la va fer bombardejar: com ara el carrer Duc de la Victòria, referint-se a Espartero, i ja no diguem dels Borbons...! [Riu.]

—No hi ha herois?

—És un heroi, un noi de disset anys que, a la batalla de l'Ebre, lluita, dispara, en pela tres i se salva d'un bombardeig? No, és un supervivent. Els herois, de fet, no existeixen: tothom fa el

que pot, quan pot, i algunes vegades, surt bé.

—Reivindiqueu el dret d'explicar batalletes. En teniu alguna de preferida?

—M'agrada molt l'època napoleònica. Era una bestiesa d'època però la trobo especialment divertida i interessant. De fet, sóc jugador de War Games de fa molts anys, i batalles com la d'Austerlitz, per exemple, m'apassionen. Ben mirat, sempre que he jugat a Austerlitz amb Napoleó he perdut [i torna a riure], la qual cosa demostra: 1, que jo sóc un patata, i 2, que Napoleó sabia el que es feia, realment.

Núria Cadenas

Cines Babel
Cines Albatros

CINES Albatros

The Cooler

de Wayne Kramer

Si presentes aquesta butlleta tindràs el següent preu especial:

Si ets subscriptor d'EL TEMPS:
4€ de dilluns a dijous
i 4,40€ cap de setmana
(cal acompanyar justificant de pagament)

Si ets lector d'EL TEMPS:
4€ de dilluns a dijous

Fra Lluís Colomer, 4 Acc. VALÈNCIA

